

Reede 15. 12. 89

SOOMLASED «ESTONIA» «LUIKED E JÄRVES»

Mida me õieti teame oma lähimate naabrite balletikunstist? Leningrad, Riia, Vilnius, Stockholm, Helsingi on ju arvestatavad balletilinnad, aga meie ettekujutus/teave sealsetest tantsuloludest häbemata lünklik. Tõsi, paaril viimasel hooajal oli midagi muutumas. Seejuures elavnivad balletivõhetused ka ülelahe-naabritega. Meenutagem — Marjo Kuusela andekas «Seitse venda» «Vanemuises», Soome Rahvusballett «Kameeliadaamiga» hooaja alguses «Estonias». Viimast sai õieti meie balletipubliku esimene tõsisem pilguheit Helsingi trupile. Oksitantsijaid on nähtud küll juba meie kunstiavalikkust elektriseerinud Maggie Gripenbergi aegadest (s. o. sajandi esimestest kümnenditest) vaemale. Kas «Kameeliadaami» valik Tallinnas esitamiseks oli see kõige täppiminevam, on iseküsimus. Ent igatahes tutvusime omanäolise, teistsuguse mentali-teediga, oma kunstile sügavalt andunud professionaalse balletikollektiiviga. Imponeeris sisemine põlemine ja ausus, millega meieni toodi see «Traviata» balletiversioon. Põnev oli kohtumine teistsuguse koreograafilise mõtlemise ja kõrge lavakultuuriga.

Muide, «Estonia» ja Soome Rahvusballeti tekkes on hämmastavalt palju sarnasust: algul gastroleerijad Idast ja Läänest — eri tantsusuundade risttuled. Esimeste oma truppid e angažeerimine (siin on «Estonia» küll väike edumaa — alustati 1918), esimeste balletietenduste tulek vaatajate ette 1922. aastal. Soomlased alustasid siis julgelt

«Luikede järvega», meie teatavasti «Coppéliaga».

Vahepealsetel kümnenditel laadestus siiski tugev eripära, tulenev juba süsteemide suurest erinevusest. Helsingi balletti iseloomustab avatus. See lava tunneb Fokini, Lifari, Landeri, Lavrovski, Grigorovitši, Cullbergi, Kyliani jt kõrget masti meistrite koreograafiat. Ilmselt välditakse oma rasvas praadimist (üks Soome koreograafide loominguks siiski valla!). Ajaga kaasa minnes ei kaotata silmist aga ka vana head balletiklassikat. Kuuldavasti on «Luikede järv» plaanitud üheks Helsingi uue ooperi- ja balletimaja avaetendustest 1992. aastal.

«Luikede järv» oligi see, mis võimaldas detsembrikuu alguses ühe uue balletisideme sölmimise — «Estonia» etenduses tegid kaasa noored soome tantsijad Minna Tervamäki ja Timo Kokkonen (ema poolt eestlane). Neist esimene tuli balletilavale 1986. aastal, tema partneril on veidi suurem staaž — lõpetas samuti Helsingi balletikooli, kuid 1982. aastal. Aga jälle see avatus! Noormees on jõudnud ennast täiendada Stockholmis, New Yorgis, Kölnis; tantsijatar San Franciscos meie balletiringkondades hästituntud Tallinna koreograafikooli kasvandiku, Larissa Skljanskaja — Uheri kuulsas studios. Mõlemad said osaleda Moskva viimases balletikonkursis ja jõuda il voozu.

Minna Tervamäki on Odette-Ottilie kaksikroolil esimene tööline katsumus balletiklassikas. Võrreldes meil varem tuntud Soome tantsijataridega (Doris Laine, Marianna Rumjantseva jt.) on tal loodusel saadud suuri eeldusi — tänapäeva balleti eelistab sihvakaid jäsemeid! Plusspunkte annab tark töökuus ja armastus oma kunstiala vastu. Efektsem on praegu muidugi Must Luik (on kordaläänud viheid hukutatavale virvatulele!). Valges Luiges pole õpetajatele saadud tarkused veel lõplikult lahustunud isikupärase ütlemissuvis. Eriti jätkugu töö käte ja ülakeha koordineerimise orgaanilise muutmiseks.

Timo Kokkosel oli mõnevõrra lihtsam, sest lavakogemus suurem. Printsirõll «Pähklipurejas», rollid «Suveöö unenäos», «Asjatuse ettevaatuses», «Carmina buranas» tagavad esinemiskindluse, on arendanud partneritunnetust. «Luikede järve» Siegfried on heade balletieeldustega Kokkosel unistav nooruk, keda kohtumine Luigega hingeliselt rikastab. Praegust läbinisti lüürilist olekut aitaks sügavamaks muuta dramaatiliste sõlmpunktide rõhutamine. Prints muutumist saaks etenduses reljeefsemalt esile tuua.

Esimene märk on maha pandud (oma osa on selles ka Soome Rahvusballeti külalistreeneril Tiiu Randviirul), kasvuruumi aga jätkub. Kuidas noortel tantsijatel läheb, seda tahaks tulevikus ka «Estonia» laval näha. Esmakohtumine sai huviaratav, teavet tuli juurde.

HEINO AASSALU